

„МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РУДАРСКО-ЕНЕРГЕТСКОГ КОМПЛЕКСА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ“

Прва награда на Салону урбанизма у Бјељини 2008.

Аутори: **Божидар Стојановић и Тамара Маричић**

Издавач: **ИАУС, 2008.**

Монографија је настала као синтеза резултата остварених у периоду 2005. до 2007. године у оквиру пројекта ТП 6501 А „Методe за стратешку процену животне средине у планирању просторног развоја лигнитских басена“.

Рад третира један од најзначајнијих инструмената за доношење одлука у контексту одрживог развоја. Књига садржи десет поглавља, од којих је девет посвећено развоју методологије стратешке процене утицаја (СПУ), а десето поглавље примени методологије, што је илустровано конкретним примерима из стратешке процене утицаја Просторног плана подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена.

Колубарског лигнитског басена.

Аутори су, на основу анализираниог материјала, у тачкама 1-4 омогућили себи повољност да иду даље у формулисању својих идеја. Дошли су, тако, у фазу да прикажу своје „ОСНОВНЕ МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ ЗА СПУ“, што је изложено у тачки 5.

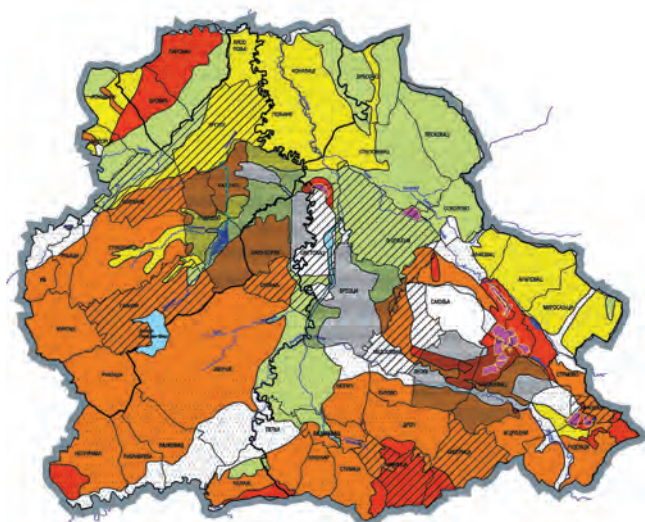
Прво су демонстрирани „Методолошки приступи“ међу којима се истичу два доминантна: 1) пројектантски и 2) планерски, који су подробно дефинисани и приказани табеларно као „поређење планерског и пројектантског приступа стратешкој процени“.

Затим, развој предметне Методологије улази у фазу где је дат “Приказ метода за стратешку процену утицаја”, где је допринос аутора у сфери практичне примене велики и нарочито изражен у контексту доношења одлука.

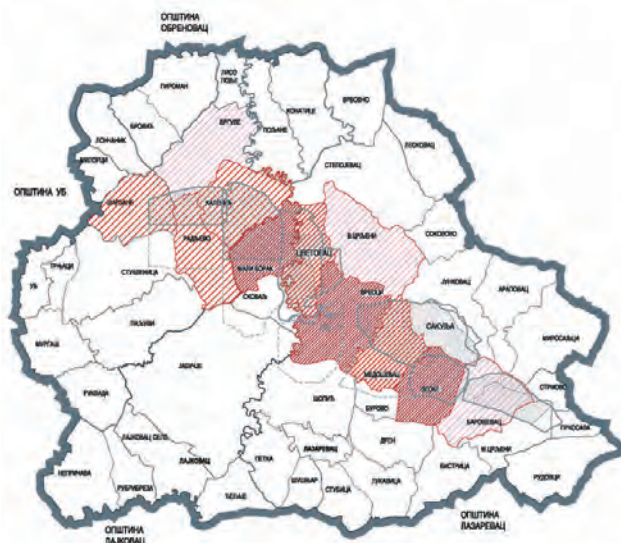
У тачки 6. сагледана је „Хијерархија планова и процена утицаја“ и то доведено у склоп хијерархије доношења одлука о политикама, плановима, програмима и пројектима (сл. 6). Следи осврт на „Мониторинг“ чија је сврха да идентификује несагледане штетне ефекте плана ради предузимања одговарајућих мера ремедијације.

Посебан аспект у овом раду, с правом, је посвећен „Учешћу јавности у процесу СПУ“, где учешће грађана у одлукама које утичу на њихов живот треба да буде императив савременог друштва, што су аутори свестрано размотрили.

На крају предметног рада, у тачки 9. „Закључна разматрања“ размотрен је „Развој СПУ у будућности“. Аутори признају неопходност проширења СПУ инструмената на политике и стратегије развоја у Србији, као и интеграцију процена утицаја пројеката и стратешких процена утицаја планова/програма у јединствен процес.

Утицај развоја копова на смањење површина пољопривредног земљишта

Утицај рударских радова на смањење броја домаћинстава

У тачки 10., која представља неки вид Анекса, на примерима из стратешке процене утицаја Просторног плана подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена, аутори су потврдили своја методолошка разматрања и хипотезе. Ово је, такође, велики допринос предметног рада који обједињује планерске концепте и садржаје у једну кохерентну целину где се преплићу стручно и научно.

Овај рад, као монографско дело, има своју вишестуку вредност. Из анализираних садржаја види се да је ово дело врло актуелно и, може се рећи, оригинално, јер, по први пут, на научној основи сагледава СПУ и то, не само на научним искуствима код нас и у свету, већ и на основама просторног и урбанистичког планирања. Из таквог приступа створена је оригинална методологија која омогућује евалуацију циљева и решења просторног плана са релевантним циљевима и индикаторима заштите животне средине, и уопште, одрживости развоја у овом домену. Посебну вредност, односно допринос науци и струци, чини иновативни карактер Монографије, која успоставља функционалне, вертикалне и хоризонталне односе између планирања и елемената животне средине. Све то има своју теоријску и практичну вредност, посебно када се ради о ефикасности управљања простором. У практичне доприносе долази и приказ могућих индикатора одрживог развоја, који су прикладни за мерење и оцењивање планских решења, односно предвиђених програма и пројеката, у смислу сагледавања дали они могу да оштете животну средину или су, пак, еколошки одрживи. Допринос друштву се огледа у контексту доношења одлука, нарочито кроз компаративно сагледавање планерског и пројектантског приступа стратешкој процени. Проблем учешћа јавности у процесу СПУ је расветљен како теоријски, тако и кроз практичну примену, што је код нас данас доста маргинализовано.

У целини гледано, у раду се преплићу стручно и научно, који су доведени до научне синтезе, која из појединачних анализа изводи вредна уопштавања корисна за шири дијапазон стручних и научних радника, али и осталих учесника у процесу одлучивања.

Проф. др Добривоје Тошковић
Научни саветник